

**Gelegenheidstoespraak op 14.06.2014
naar aanleiding van 125 jaar beroepsvereniging Sint-Fiacre**

door dr ir Mia Demeulemeester – directeur onderzoekcentrum INAGRO

West-Vlaamse sierteelt in evolutie

Geachte genodigden

Ik houd eraan in de eerste plaats de Koninklijke Hofbouwmaatschappij Sint-Fiacre als West-Vlaamse beroepsvereniging voor sierteelt en groenvoorziening te feliciteren met de 125e verjaardag. De organisatie van diverse evenementen in dit feestjaar waarvan deze academische zitting er één is, geeft aan dat de vereniging na al deze jaren nog bijzonder actief is. De toespraak van Dirk Vandromme, bezielend secretaris van de vereniging, heeft dit zonet onderstreept. Ik dank de organisatoren voor de uitnodiging om hier vandaag enige woorden te zeggen over onze West-Vlaamse sierteelt in evolutie.

West-Vlaanderen is de belangrijkste land- en tuinbouwprovincie in Vlaanderen en België. Een studie uit 2009 in verband met het belang van het agrocomplex, wat naast productie ook toelevering en verwerking omvat, toonde aan dat de West-Vlaamse land- en tuinbouw in de brede betekenis werk geeft aan ruim 9% van de bevolking en goed is voor het realiseren van 10% van de West-Vlaamse productiewaarde. De sierteelt, groenvoorziening en tuinaanleg maken deel uit van dit agrocomplex en zijn, niettegenstaande West-Vlaanderen niet de belangrijkste sierteeltprovincie is, toch erg belangrijk.

Een **aantal cijfers**, mij ter beschikking gesteld door het PCS te Destelbergen, illustreren oppervlaktes en aantallen in de laatste jaren.

In deze figuur wordt de situatie 2012 vergeleken met 2006 voor wat betreft evolutie in oppervlakte en aantal:

- we zien dat sierboomkwekerij in oppervlakte daalt in West-Vlaanderen terwijl er een stijging is op Vlaams niveau
- de stijging in vaste planten is in West-Vlaanderen veel sterker dan in Vlaanderen
- andere boomkwekerijen in serres stegen in West-Vlaanderen ook veel sterker dan in Vlaanderen
- de daling in het aantal bedrijven volgt dezelfde trend als in Vlaanderen

Op deze figuur is de daling in het aantal bedrijven duidelijk tot 2011, met een stijgende trend naar 2012

Oppervlakte andere boomkwekerij in serre vertoont een stijging terwijl dit voor sierboomkwekerij in serre een duidelijke daling is in West-Vlaanderen.

Boomkwekerij in open lucht is duidelijk stijgend met als voornaamste stijgers sierplanten, vaste planten en bosplanten.

Cijfers en evoluties zijn belangrijk en dienen op de voet gevolgd te worden door overheid en onderzoek. Het zijn de belangrijkste indicatoren van rendabiliteit. Daarbij is sierteelt de meest intensieve tak van de grondgebonden agrarische productie met een grote diversiteit aan teelten in open lucht en in serre waardoor het niet evident is correcte deelcijfers te verzamelen.

Ik wil het echter niet enkel over evolutie in cijfers hebben. Ook de bedrijfsvoering ondergaat grondige veranderingen.

Op gebied van gewasbescherming is de switch van klassieke **gewasbescherming** naar geïntegreerde gewasbescherming gemaakt. IPM of integrated pest management is sedert 1 januari 2014 geen vrije keuze meer, maar een verplichting. Daarbij onderscheidt de sierteelt zich niet van de andere sectoren in land- en tuinbouw. IPM is overal een must. De 8 IPM-principes gelden voor elke land- en tuinbouwer met uiteraard een aangepaste toepassing volgens zijn bedrijf. Binnen de grote diversiteit van de sierteeltsector dienen de principes ook omgezet te worden in pasklare mogelijkheden voor het bedrijf. Bijzonder nuttig werk werd daartoe verricht door de Vlaamse Overheid en door het PCS met nuttige praktijkbrochures tot gevolg.

1e IPM-principe 'Voorkom in plaats van te genezen'

2e IPM-principe 'Kijk om te weten'

3e IPM-principe 'Behandel pas wanneer nodig'

4e IPM-principe 'Hou chemie als laatste optie'

5e IPM-principe 'Bestrijd selectief'

6e IPM-principe 'Respecteer de voorgeschreven dosis'

7e IPM-principe 'Geef resistentie geen kans'

8e IPM-principe 'Registreer en leer'

Bemesting is een aandachtspunt in alle sectoren van land- en tuinbouw en dus ook in de sierteelt. Gezien de verscherpte wijzigingen die werden aangebracht binnen het mestdecreet (MAP IV), is de sierteler, met in het bijzonder grondgebonden culturen, meer dan ooit verplicht om beredeneerd te gaan bemesten. Dit houdt in dat oordeelkundig moet omgesprongen worden met bemesting door rekening te houden met de behoefte nodig in de opeenvolgende teeltfasen, de hoeveelheid minerale stikstof (nitraat en ammonium) die bij

het begin van het teeltseizoen in de bodem voorradig is en de hoeveelheid nutriënten die in de bodem beschikbaar komt via mineralisatie. Samen met alle andere sectoren worden ook siertelers verplicht tot staalnames en advies en gebeuren er controles. In kader van het CVBB, coördinatiecentrum voorlichting en begeleiding duurzame bemesting, biedt het PCS op dit moment een gans pakket aan begeleidingsmaatregelen voor de siertelers.

Gezien de sierteeltsector onder glas gekenmerkt wordt door een hoge **energie**behoefte, vertegenwoordigen energiekosten een belangrijk percentage van de totale productiekost. Om de rendabiliteit van de sector te blijven verzekeren is een verlaging van deze energiekost zeer belangrijk. Veel telers investeren vandaag reeds in een WKK, efficiëntere ketels, e.d. om de energie-input te beperken. Een betere achtergrondkennis van de plant en een optimalisatie van de klimaatsturing gedurende het teeltproces kunnen echter ook een energiebesparing opleveren.

De Adviesdienst Klimaatregeling van het PCS heeft als hoofddoelstelling de teeltoptimalisatie en het verhogen van de energie-efficiëntie binnen de sierteelt onder glas door een betere klimaatsturing in de kas.

Gewasbescherming, bemesting en energie zijn 3 domeinen waar de sierteelt steeds duurzamer werkt. Daarin verschilt deze sector niet van de andere sectoren in de agrarische sector. Ook daar staat duurzame ontwikkeling voorop. Er is reeds een lange weg afgelegd maar het verhaal zal wellicht nooit af zijn. Daarom spreken we liever van duurzame ontwikkeling dan van duurzaamheid.

Deze duurzame ontwikkeling draagt bij tot de opbouw van het **maatschappelijk draagvlak** voor de sector, essentieel om groei en vernieuwing toe te laten. De laatste jaren werkte de sector sterk aan zijn imago. Diverse initiatieven van de Overheid, beroepsorganisaties en de praktijkcentra zoals Op de siertoer en Schoon Boeren in West-Vlaanderen brengen de sector in al zijn aspecten bij de burger. Via ons netwerk bezoekboerderijen kunnen ook sierteeltbedrijven zich aansluiten om bezoeken te ontvangen en daarbij de nodige ondersteuning te krijgen.

De **schaalvergroting** in de sector vereist andere managementcapaciteiten van de bedrijfsleider. Het boek dat in 2009 vanuit Sint Fiacre gepubliceerd werd heette niet voor niets 'Van hofbouwkundige tot groenmanager'. Arbeidsorganisatie en personeelsmanagement, verdere automatisering, zoeken naar nieuwe afzetmarkten zijn belangrijke competenties. De sierteler van de toekomst laat zich best omringen door experts uit diverse hoeken, ook buiten het teelttechnische.

Analoog aan andere sectoren bepaalt **de consument** meer en meer wat moet geteeld worden. Daarbij is die consument veel grilliger dan vroeger. Creëren van sfeer en van gemak, samen met inspelen op modetrends zijn een must. Wie zijn product kan differentiëren en de consument kan verleiden, zal verkopen. De aandacht voor groen is hoog. Een eigen tuintje, hoe klein ook, op een terras of balkon is erg gegeerd. Daarvoor zijn passende planten nodig. Het is aan de siertelers om hier maximaal op in te spelen.

Innoveren is de boodschap! In elke sector is men er constant naar op zoek. Het doel van innovatie kan zeer divers zijn. Het hoeft niet altijd om een nieuw product te gaan. Het kan evenzeer op gebied van teelttechniek zijn of bedrijfsorganisatie of vermarkting. Innovatie is

zeker niet enkel voor topbedrijven. Iedereen moet er mee bezig zijn. Verder teren op faam of traditie loopt zowiezo tegen zijn grenzen aan. Praktijkcentra ondersteunen innovaties. Zo bestaat binnen West-Vlaanderen Agreeon. Agreeon is een samenwerking tussen POM en Inagro waarbij de primaire sector, KMO's en de onderzoekswereld actief aan elkaar gelinkt worden om innovaties op gebied van schone technologie (Cleantech) te bevorderen en te implementeren op de bedrijven. Want daar gaat het om: niet blijven steken in het mooie idee of in de onderzoeksfase, maar actief aan de slag gaan ermee in de praktijk.

Samenwerking kan de sierteeltsector verder versterken. De West-Vlaamse ondernemer opereert klassiek nogal individueel. Nochtans kunnen zeker verdere winsten geboekt worden bij samenwerkingsvormen op productie- en commercieel vlak. Een paar concrete voorbeelden in de praktijk bewijzen dit.

Doorheen mijn presentatie heb ik vaak verwezen naar het Proefcentrum Sierteelt in Destelbergen. Het is duidelijk dat het PCS een zeer brede werking heeft voor de sierteelt en hierbij gans Vlaanderen voor ogen heeft. Ook in West-Vlaanderen worden geregeld activiteiten georganiseerd. 25% van de ongeveer 1000 leden van het PCS komen trouwens uit West-Vlaanderen.

Het West-Vlaams provinciebestuur heeft, via Inagro in Beitem, doorheen de jaren ook diverse acties ondernomen om de sierteelt en groenvoorziening te ondersteunen. Zo staat Inagro in voor het onderhoud van de Internationale Rozentuin in Kortrijk en, samen met de werkgroep, voor de organisatie van de jaarlijkse rozenkeuring en de tweejaarlijkse rozenhappening. Reeds meer dan 50 jaar maakt Inagro werk van advies rond bedrijfsbeplanting, nu verder uitgegroeid tot bedrijfsintegratie. Inagro werkt actief mee aan de organisatie van 'Op de siertoer' in West-Vlaanderen en betreft in haar nieuwe actie 'Schoon boeren' ook de sierteelt. Het labo van Inagro is beschikbaar voor analyses en themagerichte benaderingen binnen Inagro worden, niet zelden in kader van projecten, in samenwerking met PCS opgezet. Zo is dit het geval rond het oordeelkundig omgaan met spuitresten, in het kader van Enerpedia (de overkoepelende werking energie) en binnen het CVBB voor begeleiding rond duurzame bemesting.

Het is duidelijk dat de West-Vlaamse sierteeltsector, samen met het onderzoek en de voorlichting, voor grote uitdagingen staat. Tal van factoren waarop de sector niet altijd vat heeft zullen de toekomst mee bepalen. Ik ben er van overtuigd dat de sector voldoende flexibiliteit en slagkracht bezit om deze uitdagingen aan te gaan. Het verleden bewijst hoe sterk en veerkrachtig de sector is, net zoals de Koninklijke Hofbouwmaatschappij Sint-Fiacre waarvoor we hier vandaag bijeen zijn. Wat mij betreft: op naar de volgende 125 jaar !

Ik dank u.

Kortrijk – Marke
d-hotel Abdijmolen

14.06.2014

SF-14-038